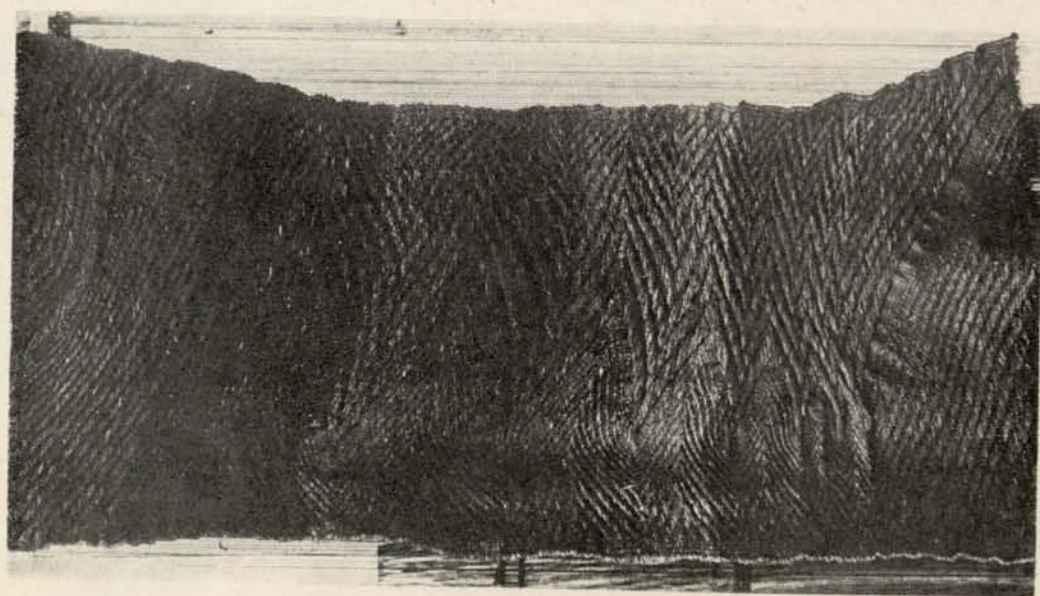

chojinacka

5

MARIA TERESA
CHOJNACKA

ZANDRY

WYSTAWA TKANINY ARTYSTYCZNEJ

Twórczości Marii Teresy Chojnackiej nie trzeba rekomendować. Od ponad ćwierćwiecza obecność jej tkanin na najpoważniejszych wystawach krajowych i międzynarodowych jest zawsze zauważalna i wysoko oceniana. Często ocena ta znajduje wyraz w przyznawaniu artystce prestiżowych nagród i wyróżnień. Z uznaniem podnosi się niezwykłą odkrywczność Chojnackiej w zakresie splotów i wyobrażeń w komponowaniu ich w całości o dużym ładunku dekoracyjności. Użyłam słowa „dekoracyjność” w znaczeniu, jakie nadawał mu wiek XIX, uważając ją za jedną z najważniejszych wartości sztuk pięknych. Mimo, że pojęcie to zostało zakwestionowane w sztuce wieku XX, dla tkaniny dekoracyjność pozostała wartością istotną, związaną z jej funkcjonowaniem w całej historii człowieka — tkanina od wieków ocieplała i ozdabiała wnętrza mieszkalne, reprezentacyjne i świątynne. A od funkcji dekorowania tylko krok do wykorzystania tkaniny dla innych, „wyższych” celów: ideowych, prestiżowych. A te cele z kolei wymuszają monumentalizację, zwłaszcza tkanin przeznaczonych do wnętrz publicznych. Wyzwolona tkanina XX wieku często akceptuje te potrzeby, przede wszystkim w tych przypadkach, gdy przekracza granice własnej dyscypliny adoptując eksperymenty rzeźby i tworzy obiekty, które tkaniną można nazwać jedynie z powodu użytego tworzywa.

Chojnacka należy jednak do tkaczek „rasowych”, jest jedną z tych wielkich artystek, które w obrębie dyscypliny umieją odkryć niewyczerpane możliwości nowoczesnej kreacji. Koncentrując uwagę na podstawowym elemencie tkaniny — splocie i jego różnorodnych kombinacjach, tworzy dzieła unaoczniające tkwiące w tworzywie i w technice szanse na wyartykułowanie własnego świata przeżyć i intuicji.

Wszystkie prace Chojnackiej zawierają — i może jest to właśnie skutek jej metody twórczej — pewien współczynnik dekoracyjnej monumentalności. W pełni ujawniła to wielka realizacja w Biberach, gdzie gigantyczna tkanina Chojnackiej stała się najważniejszym elementem przestrzennego rozwiązania wnętrza foyer teatru. Wydaje się, że to doświadczenie ukierunkowało dalsze poszukiwania artystki. Powstają po nim tkaniny monumentalne, niekiedy komponowane w częściach związanych wspólnym programem ideowym.

Takie były „Diuny” z 1984 roku, taka jest ostatnia realizacja Chojnackiej — Zandry. W obu tych zespołach prac artystka odwołuje się do natury; w pierwszym do ukształtowanych przez morze i wiatr, ciągle zmiennych rytmów lotnych piasków, w drugim do płaskiego, patetycznego sandrowego pejzażu polodowcowych żwirów i kamieni. Można w tych pracach doszukiwać się metafory zawartej między niespokojnym, zawichrowanym biegiem włókna, zaburzonym rytmem splotów, asymetrią układu, symboliką części jasnych i ciemnych a tytułem całości kierującym uwagę ku odwiecznym twórcom geologicznym. Tytuły sugerujące znaczenia mniej chyba jednak odsłaniają źródła inspiracji, bardziej wskazują na potrzebę dopowiedzenia i potwierdzenia własnej monumentalnej wizji. Wizji, której monumentalność nie leży przeceż w wielkości formatów prac, ale w specyficznym odniesieniu do wielkich problemów. Tutaj — problemu trwania i zmiany.

WIESŁAWA WIERZCHOWSKA

Das Kunstschaffen von Maria Teresa Chojnacka braucht man nicht zu empfehlen. Seit mehr als 25 Jahren werden ihre Kunstgewebe auf den wichtigsten Ausstellungen im In- und Ausland wahrgenommen und hoch eingeschätzt. Oft findet diese Beurteilung darin Ausdruck, dass der Künstlerin hohe Preise und Auszeichnungen zuerkannt werden.

Mit grosser Anerkennung erwähnt man neuartige Elemente im Schaffen von Chojnacka, im Bereich der Bindungen, und ihr Vorstellungsvermögen, wenn sie diese Bindungen in eine Ganzheit zusammensetzt, die sehr dekorativ ist.

Wenn ich das Wort „dekorativ“ verwende, dann meine ich es in der Bedeutung dieses Wortes im XIX Jahrhundert. Man hielt damals die dekorative Funktion für einen der wichtigsten Werte der schönen Künste. In der Kunst des XX Jahrhunderts wurde zwar diese Bedeutung in Frage gestellt, aber die dekorative Funktion ist für das Kunstgewebe immer noch ein wichtiger Wert, der mit der Rolle des Gewebes in der ganzen Menschengeschichte verbunden ist. Seit Jahrhunderten erwärmte es und schmückte Wohnräume, repräsentative Räume und Tempel. Von dieser Funktion ist es nicht mehr weit zu anderen, höheren Funktionen: zur Ausnützung des Gewebes zu ideologischen und Prestigezwecken. Diese Zwecke verlangen vom Gewebe, dass es, besonders wenn es für öffentliche Räume bestimmt ist, monumental ist. Das „erlöste“ Gewebe des XX Jahrhunderts akzeptiert oft diese Anforderungen, vor allem in solchen Fällen, wenn es die Grenzen seiner eigenen Disziplin überschreitet und sich die Experimente der Bildhauerei aneignet. Dann entstehen Objekte, die nur wegen des verwendeten Stoffes „Gewebe“ heissen.

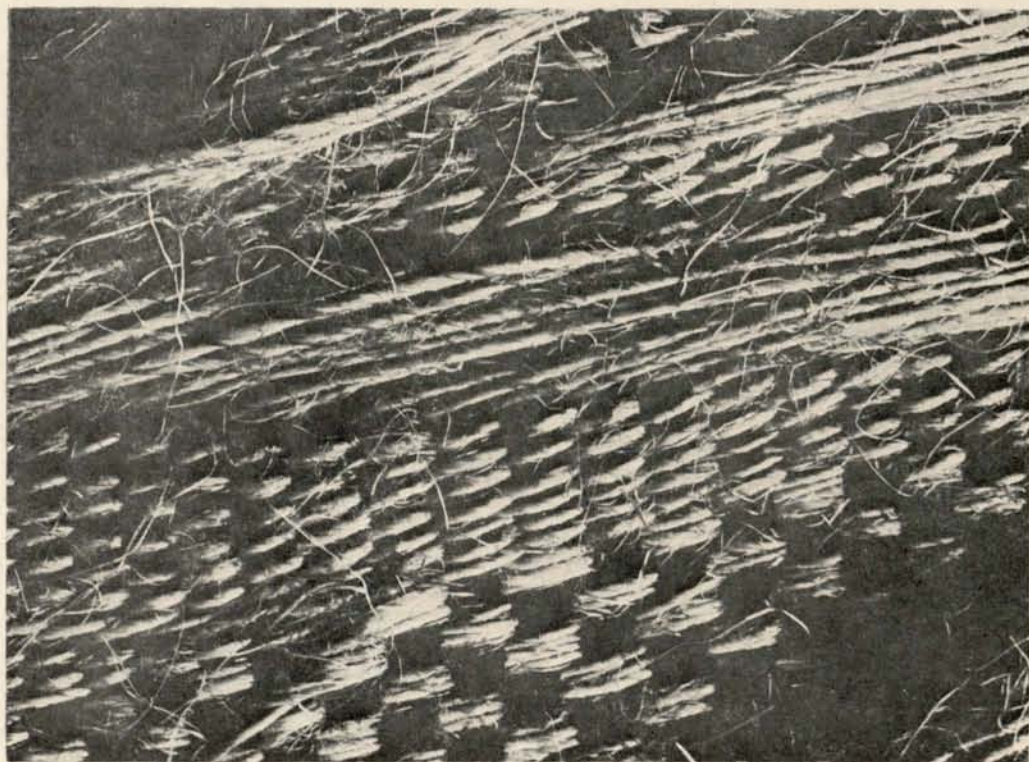
Chojnacka gehört aber zu „rassigen“ Weberinnen. Sie ist eine dieser grossen Künstlerinnen, die im Rahmen einer Disziplin unerschöpfliche Möglichkeiten einer modernen Kreation entdecken können. Sie konzentriert ihre Aufmerksamkeit auf das Grundelement des Gewebes — auf die Bindung und ihre verschiedenartigen Kombinationen — und bildet Werke, die veranschaulichen, welche Chancen für die Darstellung eigener Welt von Erlebnissen und Gefühlen im Stoff und in der Technik enthalten sind.

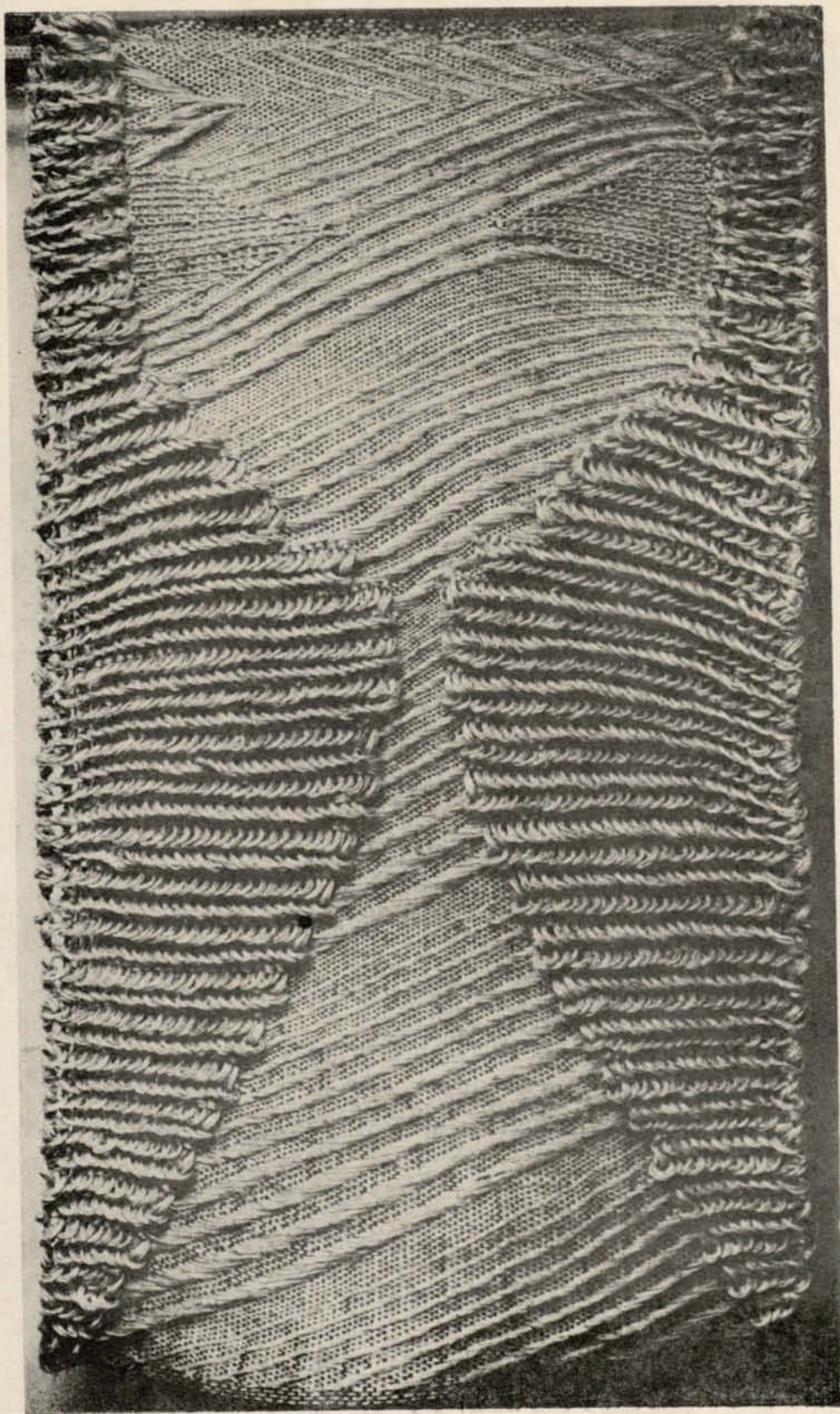
Alle Werke von Chojnacka enthalten — und das ist vielleicht die Folge ihrer schöpferischen Methode — einen gewissen Faktor dieser dekorativen Monumentalität. In vollem Masse brachte das zum Vorschein die grosse Arbeit in Biberach, wo das gigantische Gewebe von Chojnacka zum wichtigsten Element des Foyers im Theater wurde.

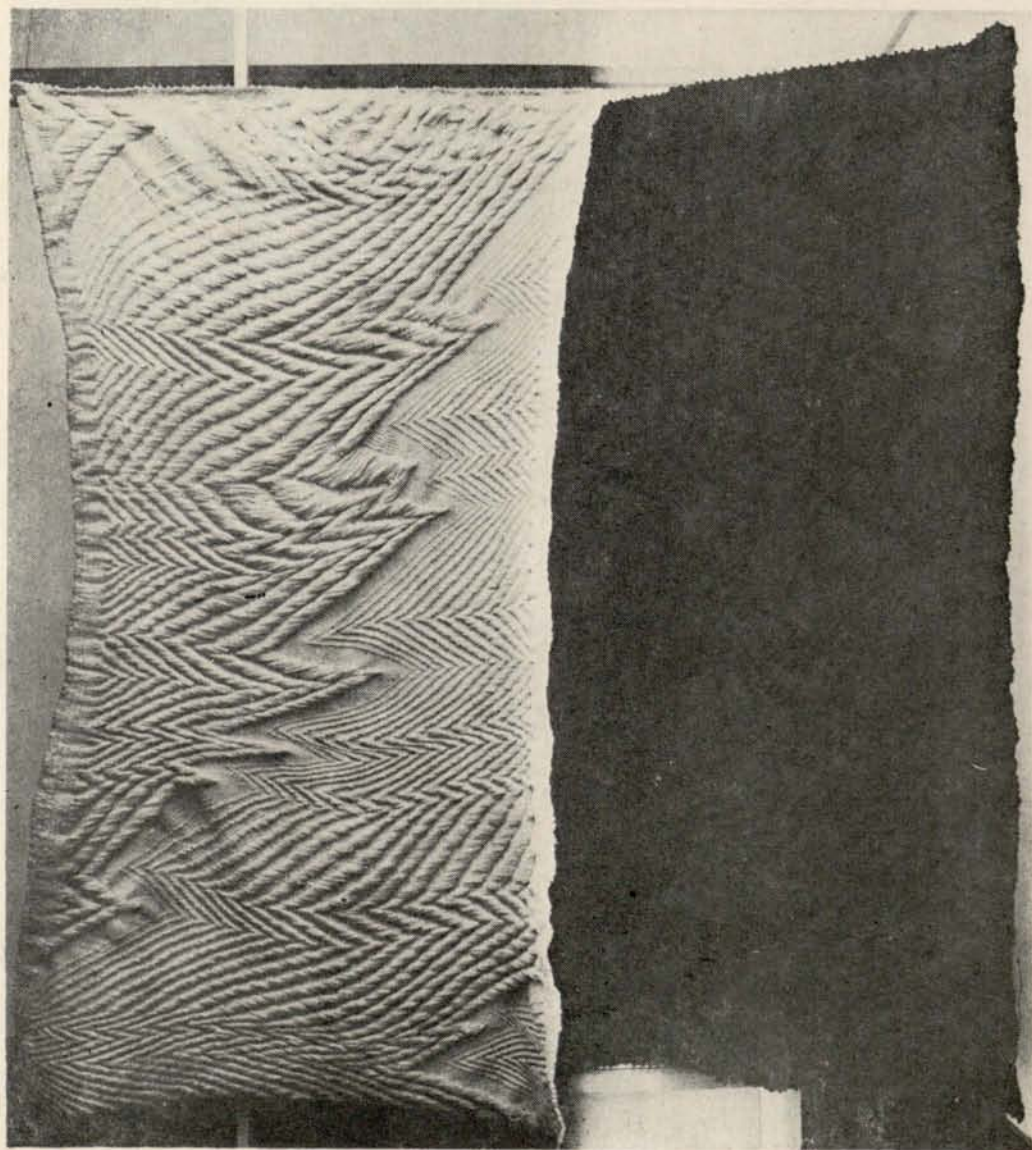
Es scheint, dass diese Erfahrung ihr weiteres künstlerisches Suchen steuerte. Nach diesem Werk entstehen monumentale Gewebe, die manchmal aus einigen Teilen bestehen. Alle Teile haben das gemeinsame ideologische Programm.

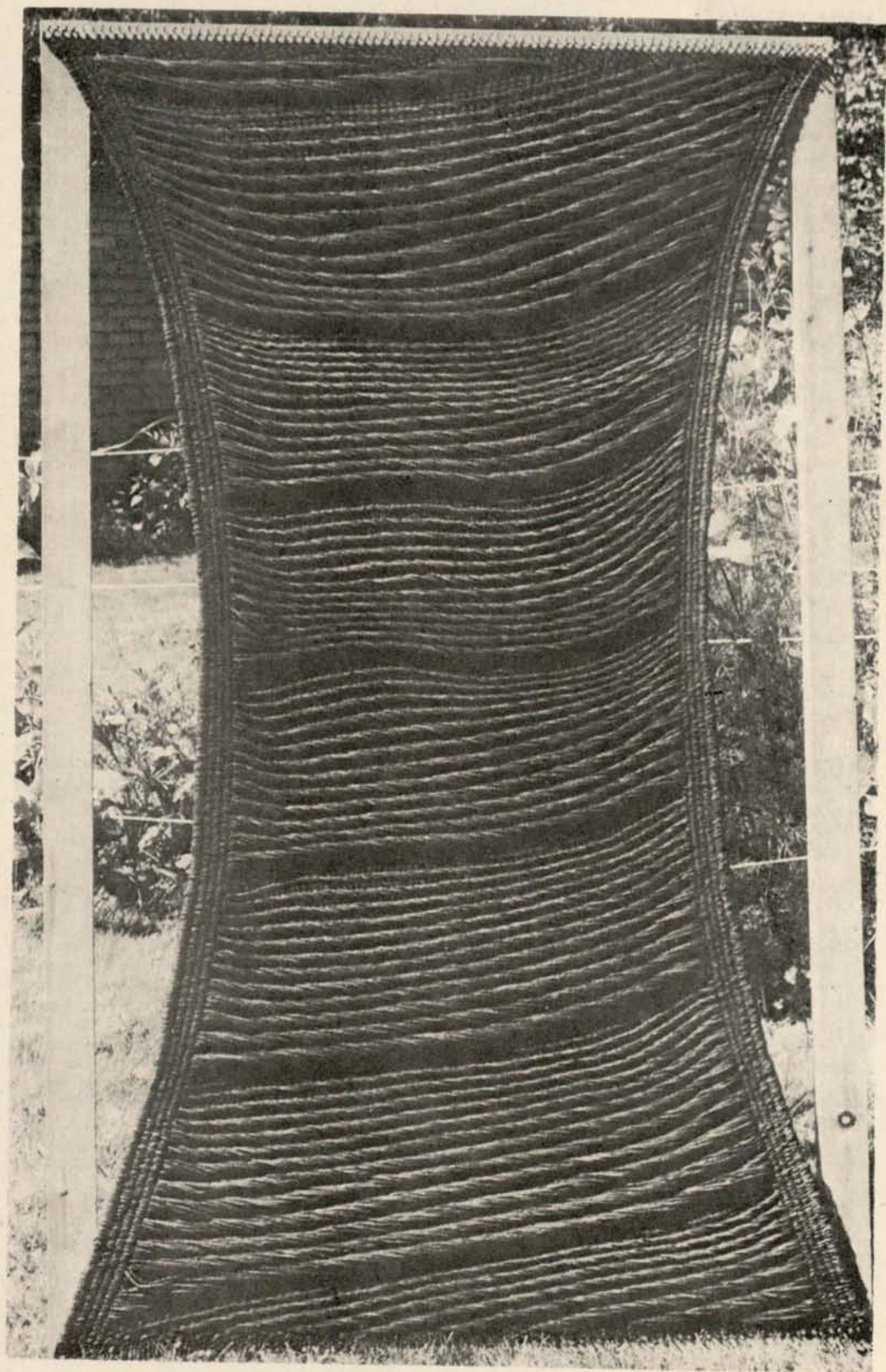
Zu solchen Werken gehörten „Diuny“ aus dem Jahre 1984 und „Zandry“ — das letzte Werk von Chojnacka. In diesen beiden Komplexen knüpft die Künstlerin an die Natur an; im ersten an den vom Meer und Wind gestalteten Flugsand, im zweiten an die flache, pathetische Sandlandschaft mit postglazialen Kiesen und Steinen.

Man kann in diesen Werken eine Metaphor suchen, die zwischen dem unruhigen, verwirrten Lauf der Faser, dem gestörten Rhythmus der Bindungen, der Asymmetrie der Komposition, der Symbolik von hellen und dunklen Teilen und zwischen dem Titel des Werkes enthalten ist. Der Titel des Werkes lenkt unsere Aufmerksamkeit auf uralte geologische Gebilde. Die Titel, die die Bedeutungen suggerieren, enthüllen die Inspirationsquellen, aber viel mehr zeugen vom Bedürfnis nach der Bestätigung der eigenen monumentalen Vorstellung. Die Monumentalität beruht doch nicht auf der Formatgrösse der Werke, sondern auf der spezifischen Betrachtung von grossen Problemen. In diesem Fall geht es um das Problem der Dauer und des Wandels.

MARIA CHOJNACKA

ul. Dąbrowiecka 27 m 2

00-989 Warszawa

tel. 17-81-82

STUDIA:

- 1948—1950 Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Warszawie
 1950—1951 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Gdańsku, pracownia prof. Aleksandra Kobzdeja
 1951—1955 Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, pracownia prof. Eleonory Plutyńskiej
 1954—1955 Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, pracownia prof. Anny Sledziewskiej
 1956 dyplom w Warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych
 1967—1968 Podyplomowe Studium Etnograficzne, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

PRACA ZAWODOWA:

- 1963—1967 kierownik artystyczny Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „Świdry Wielkie” w Otwocku
 1967—1975 członek komisji artystycznych Regionalnego Biura Sprzedaży CEP-ELIA
 1964—1967 prace naukowo-badawcze dla Instytutu Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie
 1966—1973 członek Pracowni Doświadczalnej Tkactwa Artystycznego ZPAP w Warszawie

Od 1979 r. wykładowca technik tkackich w Volkshochschule Biberach/Ris, RFN

WYSTAWY INDYWIDUALNE:

- 1968 — Klub „Starówka”, Warszawa
 1972 — Dom Artysty Plastyka, Warszawa
 1973 — Muzeum Historii Włókiennictwa, Łódź
 — Galeria Sztuki Współczesnej, BWA, Olsztyn
 1974 — Zarząd Dzielnicy Ligi Kobiet, Warszawa
 — Biuro Wystaw Artystycznych, Koszalin
 — Powiatowy Dom Kultury, Świdnin
 1975 — Galeria Sztuki Domu Wojska Polskiego, Warszawa
 1979 — Städtische Galerie, Biberach/Riss, RFN
 1980 — Galeria Sztuki Współczesnej „Nowe Miasto”, Warszawa
 1981 — Biuro Wystaw Artystycznych, Jelenia Góra
 1982 — Biuro Wystaw Artystycznych, Wałbrzych
 — Galeria Sztuki Uzdrowiska Cieplice-Zdrój/BWA, Jelenia Góra
 — Biuro Wystaw Artystycznych, Leszno
 1984 — Biuro Wystaw Artystycznych, Konin
 — Klub Seniora, Warszawa
 1985 — Torhauss, Aalen, RFN
 — Städtische Galerie, Biberach/Riss, RFN

- Kunstin Rathaus, Neunkirchen-Seelscheid, RFN
- 1986 — Schieber Werk Stätten, Bopfinger, RFN
- Galeria „TEST”, Warszawa
- Galeria „PROFILE”, Warszawa
- „HOLZ LAND” Neckartailfingen, RFN
- 1987 — Galeria BWA, Zamość

UDZIAŁ W WYSTAWACH
MIĘDZYNARODOWYCH:

- 1969 — IV Międzynarodowe Biennale Tkaniny Artystycznej, Lozanna
- IV Międzynarodowe Biennale Tkaniny Artystycznej w Lozannie, Paryż
- 1970 — Tapisseries XV—XX arts du textile, Grenoble
- 1971 — V Międzynarodowe Biennale Tkaniny Artystycznej, Lozanna
- V Międzynarodowe Biennale Tkaniny Artystycznej w Lozannie, Warszawa
- 1973 — 1974 New Concepts in Tapestries, Chicago
- 1974 — Reliefs in Fibre Contemporary Tapestries, Chicago
- Światowa Wystawa Rzemiosł Artystycznych, Toronto
- I Międzynarodowe Kwadriennale Rękodzieła Artystycznego Krajów Socjalistycznych, Erfurt (II nagroda)
- 1975 — II Międzynarodowe Triennale Tkanin, Łódź (medal ZPAP)
- Festiwal Sztuki, York (Anglia)
- 1976 — Focus on Fiber International Tapestry, Chicago
- Fiber Structures, Chicago, Nowy York
- 1976 — 1977 Fiber Works Europe and Japan, Kyoto, Tokio
- 1976 — 1978 II Międzynarodowe Biennale Miniatur Tkackich, Londyn, Rotterdam, Lozanna
- 1977 — XIV Biennale Rzeźby w Middelheim k/Antwerpii
- Fiber Concepts Major International Artists, Chicago
- 1978 — II Międzynarodowe Kwadriennale Rękodzieła Artystycznego Krajów Socjalistycznych — Wystawa Laureatów, Erfurt
- Międzynarodowe Targi Sztuki, Bazylea
- III Międzynarodowe Triennale Tkaniny, Łódź
- 1980 — III Międzynarodowe Biennale Miniatur Tkackich, Szombathely
- 1981 — II Międzynarodowe Biennale Tkaniny, Piran (Jugosławia)
- Międzynarodowa Wystawa Tkaniny, Linz, Wiedeń
- 1982 — III Międzynarodowe Kwadriennale Rękodzieła Artystycznego Krajów Socjalistycznych, Erfurt
- IV Międzynarodowe Biennale Miniatur Tkackich, Szombathely
- 1982 — 1983 Collection de l'Association Pierre Pauli Art Textile Contemporain, Lozanna
- 1985 — V Międzynarodowe Triennale Tkaniny, Łódź (srebrny medal)
- 1986 — Międzynarodowy Salon Miniatur Tkackich, Morelia (Meksyk)

UDZIAŁ W WYSTAWACH SZTUKI POLSKIEJ
ZA GRANICĄ:

- 1955 — Wystawa Sztuki Polskiej, Bułgaria
- 1964 — 1965 Wystawa Polskiej Sztuki Dekoracyjnej Rumunia, Węgry, CSRS, Bułgaria, Jugosławia
- 1969 — Wystawa Pracowni Doświadczalnej Tkactwa Artystycznego Okręgu Warszawskiego ZPAP, Lipsk, Berlin, Karl-Marx-Stadt, Praga
- Polska Tkanina Współczesna, Florencja, Tunis
- Polska Tkanina Artystyczna i Przemysłowa, wystawa w ramach Dni Polskich w Manchester
- 1970 — Nowoczesna Tkanina Polska, Essen
- 1970 — 1971 — Współczesna Tkanina Polska, Trelleborgs, Ystad, Landskorona, Kalmar
- 1971 — Nowa Polska Tkanina, Kopenhaga
- 1972 — Współczesna Tkanina Polska, Moskwa
- Nowoczesna Tkanina Polska, Budapeszt
- Polska Tkanina Artystyczna, Hawana
- „Tkanina z Polski” w ramach festiwalu Sztuki Współczesnej, Edynburg
- Wystawa Tkaniny Artystycznej z Polski, Paryż
- 1972 — 1973 — Wystawa objazdowa Tkaniny Polskiej po Holandii: Haarlem, Hertogenbosch, Enschede, Arnhem, Groningen, Venlo
- 1973 — Wystawa Tkaniny Polskiej, Bukareszt
- „Sztuka i Tkanina”, Berlin
- Wystawa Tkaniny Polskiej, Paryż
- Wystawa Sztuki Polskiej, Malmö
- „Tkanina i grafika polska dzisiaj”, Szwajcaria
- Sztuka Polska, Mannheim
- Polska Tkanina Artystyczna, Budapeszt
- 1973 — 1974 — Wystawa Sztuki Polskiej, Sztokholm
- 1974 — Polska Tkanina Artystyczna, Szkło i Ceramika, Praga
- Nowe Tendencje w Tkaninie, Chicago
- „Polska tkanina 1945—1974”, Praga
- Polska Sztuka Współczesna, Sofia
- Współczesna Tkanina Polska, Wiedeń
- Festiwal Sztuki zorganizowany z okazji Dni Polskich w Baltimore
- 1974 — 1975 — „Polska dzisiejsza” objazdowa wystawa po Stanach Zjednoczonych: Chicago, Milwaukee, Buffalo, Detroit, Filadelfia
- 1975 — Wystawa Tkaniny Polskiej, Londyn
- Wystawa Tkaniny Polskiej, Sztokholm
- Współczesna Tkanina Polska, Wiedeń
- Polska Sztuka Współczesna, Hamburg, Hanower
- Wzory ludowe w przemyśle Iniar-skim, Chicago
- „Tkanina z Polski”, Ottawa
- 1976 — Wystawa Tkaniny Polskiej, Paryż
- 1977 — Wystawa Tkaniny Polskiej, Kolonia
- 1977 — 1979 — „22 Polskich Artystów Tkaczy” objazdowa wystawa po Stanach Zjednoczonych: Nowy Jork, Maryland, Connecticut, Waszyngton, Mi-

- chigan, Kansas, Kolorado, Kalifornia, Pensylwania, Chicago, Alaska, Indiana, Alabama
- 1978 — Wystawa Tkaniny Polskiej, Frankfurt nad Menem
- 1979 — Współczesna Tkanina Polska, Toronto
— Współczesna Tkanina Polska, Londyn
— Polska Tkanina Artystyczna i Przemysłowa, Chicago
- 1980 — Wystawa Współczesnej Sztuki Polskiej, Düsseldorf
— Wystawa Tkaniny Polskiej, Londyn
— Wystawa Polskiej Sztuki Współczesnej, Toronto
- 1980 — 1981 — „Polska tkanina Artystyczna od XVIII wieku do dziś”, Belgrad, Sarajewo, Nowy Sad, Zagrzeb
- 1981 — „Polska tkanina artystyczna lat 70-tych”, Moskwa, Chersoń, Odessa
- 1982 — Wystawa Sztuki Polskiej, Londyn
— „Polska tkanina artystyczna 1945—1980”, Helsinki, Porin, Tampere
- 1983 — Wystawa Sztuki Polskiej, Sofia
- 1984 — Wystawa Sztuki Polskiej, Madryt
— Wystawa Sztuki Polskiej, Lizbona
— Wystawa Sztuki Polskiej, Moskwa
— Współczesna Sztuka Polska, Glasgow
- 1985 — Polska Tkanina Artystyczna, Londyn
- 1985/86 — Współczesna Sztuka Polska, Iwanowo
- 1986 — „Polska Tkanina Współczesna”, Tom Thomson Memorial Gallery and Museum of Fine Art, Owen Sound, Ontario
— Manitoba Museum of Man and Nature, Winnipeg, Manitoba
— Gallerie d'Art du Centre Culturel University of Sharbrooke, Quebec
— Owens Gallery, Mount Allison University, Sacuille.

Uczestniczyła w 84 wystawach zbiorowych w kraju: okręgowych ZPAP, ogólnopolskich, festiwalach sztuki itp.

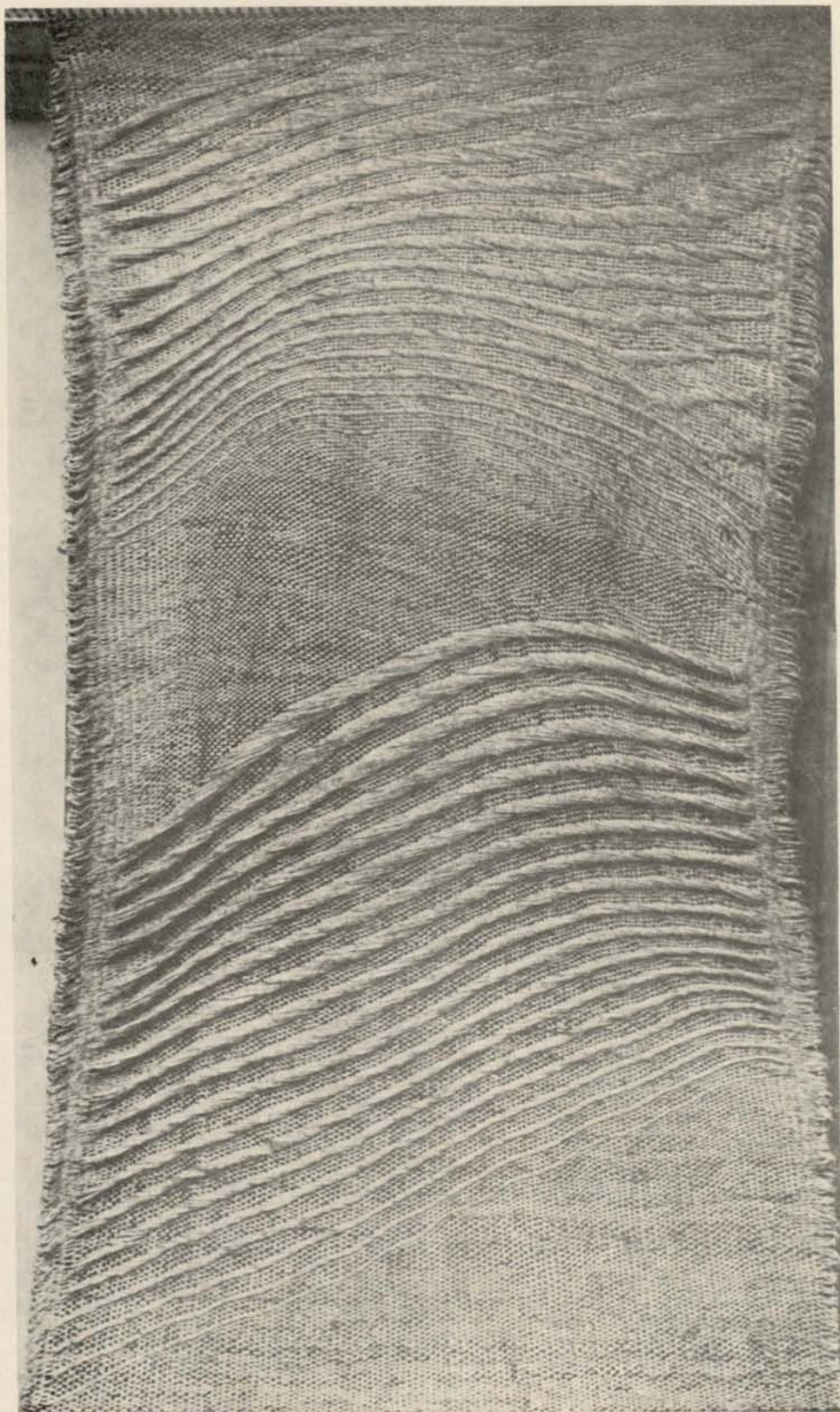
KONKURSY, NAGRODY, WYRÓŻNIENIA, ODZNACZENIA:

- 1954 — Wyróżnienie za tkaninę podwójną w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie
- 1955 — Dyplom Przodownika Pracy za Naukę i Pracę społeczną, Rektorat ASP w Warszawie i Rada Uczelniana ZSP I, II i sześć III nagród w konkursie organizowanym przez Cepelię
- III nagroda w konkursie Spółdzielni Pracy „Tworzywo”
- 1964 — III nagroda w konkursie Cepelii za tytułowanym „Siedem wieków Warszawy”
— nagroda za tkaninę zastonową w konkursie — pokazie produkcji Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „Świdry Wielkie”
- 1965 — I nagroda za tkaniny kołbielskie i wyróżnienie za tkaninę firankową w konkursie — przeglądzie z okazji XV-lecia Cepelii
- 1966 — Nagroda Specjalna Związku Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „Cepelia”

- wyróżnienie za kraję kołbielską w konkursie Ładu
- 1967 — I nagroda za całokształt pracy twórczej i III nagroda za narzuty kołbielskie podczas Wystawy Tkanin Ludowych w Galerii „Stara Kordegarda” w Warszawie
- 1968 — wyróżnienie na III Festiwalu Sztuk Pięknych w Warszawie
- 1970 — srebrny medal na III Festiwalu Sztuk Pięknych w Warszawie
- 1972 — Medal ZPAP na I Ogólnopolskim Triennale Tkaniny Unikatowej w Łodzi
— złoty medal na IV Festiwalu Sztuk Pięknych w Warszawie
— nagroda Spółdzielni „Plastyka” na IV Festiwalu Sztuk Pięknych w Warszawie
— Nagroda Spółdzielni Przemysłu Ludowego i Artystycznego „Świdry Wielkie” w Otwocku
- 1973 — srebrny medal na wystawie „Artyści plastycy w kręgu Cepelii” w Warszawie
- 1974 — II nagroda na I Międzynarodowym Kwadriennale Rzemiosł Artystycznych w Erfurcie
- 1975 — Honorowa Odznaka Domu Wojska Polskiego
— Medal ZPAP na II Międzynarodowym Triennale Tkaniny w Łodzi
- 1977 — I nagroda w Międzynarodowym Konkursie na Tkaninę, Biberach/Ris (RFN)
- 1978 — Realizacja tkaniny (140 m²) do foyer teatru Stadthalle w Biberach/Riss
— nagroda specjalna władz miasta Biberach/Riss za osobisty wkład pracy i terminowe wykonanie tkaniny do Stadthalle
- 1980 — Wyróżnienie na wystawie „Portret wojska”, Warszawa
— Dyplom za całokształt twórczości artystycznej z okazji XXXV-lecia ZPAP
— Brązowy medal „Za zasługi dla Obronności Kraju”
- 1984 — Srebrny medal „Za Zasługi dla Obronności Kraju”
- 1985 — Srebrny medal na V Międzynarodowym Triennale Tkaniny w Łodzi

PRACE W ZBIORACH:

Muzeum Narodowe w Warszawie, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, Muzeum Okręgowe we Włocławku, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Umeleckoprumyslove Muzeum v Praze, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Stołeczne Biuro Wystaw Artystycznych w Warszawie, Biuro Wystaw Artystycznych w Olsztynie, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Stołeczna Rada Narodowa w Warszawie, Collection of American Telegraph and Telephone Company New York, Collection de L'Association Pierr Pauli Lausanne, Zbiory Dokumentacji Jana Pawła II w Rzymie, Hopenel Art Foundation New York, James Follansbee Co. Architects Illinois USA, Brauch Gallery Chicago oraz kolekcje prywatne w kraju i za granicą.

BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
W JELENIEJ GÓRZE

Redakcja
IRENA KLISOWSKA-FILIPCZUK

Projekt graficzny wydawnictw
STANISŁAW FILIPCZUK

